

Finansräkenskaper

År 2008

FM0102

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	2
A.1 Ämnesområde.....	2
A.2 Statistikområde.....	2
A.3 SOS-klassificering.....	2
A.4 Statistikansvarig.....	2
A.5 Statistikproducent.....	3
A.6 Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8 Gallringsföreskrifter.....	4
A.9 EU-reglering.....	4
A.10 Syfte och historik.....	4
A.11 Statistik användning.....	5
A.12 Uppläggning och genomförande.....	5
A.13 Internationell rapportering.....	6
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	6
B Kvalitetsdeklaration	6
B.0 Inledning.....	6
B.1 Innehåll.....	7
1.1 Statistiska målstorheter	7
1.1.1 Objekt och population	7
1.1.2 Variabler	7
1.1.3 Statistiska mått	10
1.1.4 Redovisningsgrupper	10
1.1.5 Referenstider	10
1.2. Fullständighet	11
B.2 Tillförlitlighet.....	11
2.1 Tillförlitlighet totalt	11
2.2 Osäkerhetskällor	11
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	13
B.3 Aktualitet.....	13

3.1	Frekvens	13
3.2	Framställningstid	14
3.3	Punktlighet	14
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	14
4.1	Jämförbarhet över tiden	14
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	16
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	16
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	17
5.1	Spridningsformer	17
5.2	Presentation	17
5.3	Dokumentation	17
5.4	Tillgång till primärmaterial	17
5.5	Upplysningstjänster	17

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Finansmarknad

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Finansräkenskaper

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se http://www.scb.se/templates/Listning1____139368.asp

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Finansinspektionen
Postadress: Box 6750, 113 85 STOCKHOLM
Besöksadress: Brunnsgatan 3
Kontaktperson: Peter Fitger
Telefon: 08-787 800 00
Telefax: 08-24 13 35
E-post: peter.fitger@fi.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	SCB, NR/FSR
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson:</i>	Marianne Biljer
<i>Telefon:</i>	08-506 942 48
<i>Telefax:</i>	08-506 942 96
<i>E-post:</i>	marianne.biljer@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

För produkten finansräkenskaper föreligger inte uppgiftsskyldighet, men finansräkenskaperna baseras på statistik från olika statistiska undersökningar med uppgiftsskyldighet. För följande statistiska undersökningar finns Beskrivning av statistiken på SCB:s hemsida:

Månads-respektive kvartalvisa

Banker och kreditmarknadsföretag, tillgångar och skulder.

Kvartals- respektive halvårsvisa

Företagens kortperiodiska tillgångar och skulder (BAST)

Företagens utländska handelskrediter (HKU)

Aktieägarstatistik (Kvartal 2 och 4)

Kommunernas och landstingens finansiella tillgångar och skulder (KTS)

Försäkringsbolagens kapitalplaceringar

Värdepappersfonder, tillgångar och skulder

Betalningsbalansstatistik, portföljinvesteringar och direktinvesteringar

Årsvisa

Försäkringsbolagens årsredogörelser

Bokslutsstatistik för finansiella företag

Räkenskapssammandrag för kommuner (RS)

Företagens ekonomi (FEK)

För underlag till officiell statistik föreligger i regel uppgiftsskyldighet enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Särskilda gallringsföreskrifter finns inte.

A.9 EU-reglering

Den EU-reglering som är styrande för statistiken är ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet) Council Regulation (EC) No 2223/96 för finansräkenskaperna fr.o.m. år 1999.

Finansräkenskaperna regleras också i Europeiska centralbankens (ECB) Monetary Union Financial Accounts (MUFA), Guideline on Quarterly Financial Accounts (ECB 2002/7). För Excessive Deficit Procedure (EDP) gäller Council Regulation, (EC) no 3605/93, Excessive Deficit procedure

A.10 Syfte och historik

Finansräkenskaperna är en del av nationalräkenskapssystemet och behandlar de finansiella aktiviteter som sker i samhällsekonomin. Syftet med finansräkenskaperna är att ge information om finansiella tillgångar och skulder samt finansiellt sparande för olika samhällssektorer. Finansräkenskaper är ett kontosystem och för varje sektor redovisas finansiella tillgångar och skulder uppdelat på olika finansobjekt.

Finansräkenskaperna visar var i samhällsekonomin finansiella överskott och underskott uppstår, hur överskotten placeras och hur underskotten finansieras. Finansräkenskaperna belyser till exempel utvecklingen i hushållssparandet och i hushållens finansiella förmögenhet. Finansräkenskaperna används också för beräkningen av det konvergenstkriterium för EMU som avser den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i procent av BNP – även benämnd Maastrichtskulden.

Finansräkenskaperna (år) började produceras i början på 1970-talet och den kvartalsvisa produktionen startade i början på 1980-talet.

I samband med publiceringen av första kvartalet 1999 övergick finansräkenskaperna till att baseras på förordningen ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet). Sedan dess omfattar finansräkenskaperna finansiella objekt enligt ENS 95. Tidigare baserades finansräkenskaperna på FN:s internationella rekommendation SNA 1968 (System of National Accounts). ENS 95 baseras på SNA 93, vilken tagits fram i samarbete med de stora internationella organisationerna FN, OECD, EU, IMF och Världsbanken. ENS 95 kan därför sägas vara en tillämpning av SNA 93 för EU-länderna. Anpassningen till ENS innebar bl.a. ändrad sektorindelning, nya finansobjekt och nya definitioner av vissa finansobjekt. Se även B 4.1 Jämförbarhet över tiden.

A.11 Statistikanvändning

Användare är bl.a. Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Finansinspektionen, branschföreningar som Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen m fl, ekonomer, forskare och media. Statistikleveranser görs även till internationella organisationer som Eurostat, ECB och OECD.

Finansräkenskaperna finns tillgängliga i Sveriges statistiska databaser fr.o.m. 1996, och kan nås via SCB:s hemsida.

A.12 Uppläggning och genomförande

Finansräkenskaperna speglar den finansiella delen av samhällsekonomin. Primäruppgifter samlas därför in för samtliga samhällssektorer. Finansräkenskaperna ställs samman utifrån primärstatistikkällor för de olika sektorerna, bland annat finansmarknads-, kommun- och företagsstatistik samt betalningsbalansstatistik. Statistik källorna baseras huvudsakligen på totalundersökningar för finansiella företag. Urvalsundersökningar görs för den icke-finansiella företagssektorn och kommunsektorn på kvartal. Statistik källor inriktade på vissa specifika finansobjekt används också. Detta gäller exempelvis finansobjektet svenska noterade aktier. Sammanställning och publicering av finansräkenskaper görs varje kvartal och benämns då *kvartalsvisa* finansräkenskaper. Varje år sammanställs och publiceras även *årsvisa* finansräkenskaper. Dessa bygger på definitiva årsbokslut och mer komplett årsstatistik och är därför mer fullständiga än de kvartalsvisa finansräkenskaperna.

Primäruppgifter som efterfrågas i insamlingarna är de finansiella balanserna och transaktionerna uppdelade på olika finansobjekt, helst med motsektorfördelning. Med motsektorfördelning menas motpart såsom borgenärssektor respektive gäldenärssektor för de olika finansobjekten.

Finansräkenskaperna är en statistikprodukt som i stort baseras på färdig primärstatistik, ibland producerad för andra ändamål. Några undersökningar för enbart finansräkenskapernas behov görs också. Sådana undersökningar är AP-fondernas, investmentföretagens och de icke-finansiella företagens tillgångar och skulder kvartalsvis. Undersökningar som har egen beskrivning av uppgiftsinsamlingen (se resp. undersöknings Beskrivning av statistiken) anges under A.6.

Andra källor är:

- Kvartalsrapport från Riksbanken samt Riksbankens årsredovisning
- Riksgäldskontorets månadsrapport om den svenska statsskulden
- Kvartalsrapport för AP-fonderna samt deras årsredovisningar
- Statliga fonders årsredovisningar: Norrlandsfonden, Riksbankens jubileumsfond
- Kammarkollegiets uppgifter för vissa statliga fonder
- Riksförsäkringsverkets uppgifter om statliga fonder.
- Fondbolagens Förening

- Centrala studiestödsnämnden

Dessa uppgifter inhämtas kvartalsvis och i vissa fall årsvis då nya uppgifter finns färdigställda.

A.13 Internationell rapportering

Internationell rapportering görs vid varje publiceringstillfälle i enlighet med av Eurostat och ECB uppställda mallar.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Finansräkenskaperna har, till största delen, anpassats till ESA 95, den EU-förordning som gäller fr.o.m. år 2000. De ytterligare förändringar som avser ESA-anpassningen är att införa marknadsvärdering av onoterade aktier, förskottsbetalningar av försäkringspremier och ersättningsreserver samt transaktioner i finansiella derivat.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

I samband med att mer fullständiga årsuppgifter blir tillgängliga, revideras ofta de kvartalsvisa finansräkenskaperna. Eftersom finansräkenskaperna baseras på ett antal olika primärstatistikkällor, ofta producerade för att tillgodose andra behov än finansräkenskapernas, så är kvaliteten till stor del beroende på hur väl de olika statistikkällorna uppfyller finansräkenskapernas krav.

Täckningsproblem förekommer på olika sätt i finansräkenskaperna. Det kan dels finnas täckningsproblem i den primärstatistik som används. Ett exempel på detta är undersökningen gällande icke-finansiella företag som är en urvalsundersökning, där det kan förekomma visst bortfall. Det finns även täckningsproblem på grund av bristfällig statistik för vissa delsektorer och/eller finansiella instrument. En annan källa till osäkerhet är att direkt information saknas från vissa sektorer, exempelvis hushållssektorn. I sådana fall görs skattningar via residualberäkningar, där man utgår från den total som finns för hela ekonomin och reducerar den med kända uppgifter som finns för andra delsektorer.

De årsvisa finansräkenskaperna bygger på definitiva årsbokslut, där sådan finns tillgängliga, och är därför mer fullständiga än de kvartalsvisa finansräkenskaperna. Från och med publiceringen av de årsvisa finansräkenskaperna år 2001 görs preliminära årsberäkningar som baseras på de kvartalsvisa finansräkenskaperna. Dessa preliminära årsvisa finansräkenskaper publiceras samtidigt som det fjärde kvartalets finansräkenskaper, dvs. i slutet av mars år T+1.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Finansiellt sparande och transaktioner i olika typer av finansobjekt under året uppdelat på samhällssektorer.

Finansiell nettoförmögenhet och finansiella tillgångar och skulder per den sista dagen på året för samtliga samhällssektorer.

För varje finansobjekt finns också motsektorfördelning, dvs uppgift om gäldenär eller borgenär uppdelat på sektorer. Summeringar görs per sektor och finansobjekt.

1.1.1 Objekt och population

Populationen är Sveriges ekonomi definierat som enheter med ekonomisk hemvist inom landets ekonomiska territorium. De olika enheterna grupperas sedan i olika institutionella sektorer efter likartat ekonomisk beteende.

Sveriges ekonomi indelas i följande sektorer och undersektorer enligt ESA 95 med koder.

Samtliga sektorer	S. 0
Svenska sektorer	S.1
Icke-finansiella företag	S.11
Finansiella företag	S.12
Centralbanken (Sveriges Riksbank)	S.121
Andra monetära finansinstitut (MFI)	S.122
Övriga finansinstitut utom försäkringsföretag och pensionsinstitut	S.123
Finansiella serviceföretag	S.124
Försäkringsföretag och pensionsinstitut	S.125
Offentlig sektor	S.13
Staten	S.1311
Kommuner och landsting	S.1313
Socialförsäkring	S.1314
Hushåll	S.14
Hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO)	S.15
Utlandet	S.2

1.1.2 Variabler

Transaktioner och ställningsvärden redovisas för de olika finansobjekten med kod enligt ESA 95, enligt nedanstående förteckning.

Monetärt guld och särskilda dragningsrätter (SDR)	F.1
Monetärt guld	F.11
Särskilda dragningsrätter (SDR)	F.12
Sedlar, mynt och inlåning	F.2

Sedlar och mynt	F.21
Överförbar inlåning	F.22
Övrig inlåning	F.29
Värdepapper andra än aktier	F.3
Värdepapper andra än aktier, exklusive finansiella derivat	F.33
Kortfristiga (certifikat)	F.331
Långfristiga (obligationer)	F.332
Finansiella derivat	F.34
Lån	F.4
Kortfristiga	F.41
Långfristiga	F.42
Aktier och andra ägarandelar	F.5
Aktier och andra ägarandelar, exkl. fondandelar	F.51
Noterade aktier	F.511
Icke noterade aktier	F.512
Andra ägarandelar (Bostadsrättsandelar)	F.513
Fondandelar	F.52
Försäkringstekniska reserver	F.6
Hushållens nettofordran i livförsäkringsreserver och pensionsfonder	F.61
Hushållens nettofordran i livförsäkringsreserver	F.611
Hushållens nettofordran i pensionsfonder	F.612
Förskottbetalning av försäkringspremier och reserver för utestående fordringar (uppgift saknas f.n.)	F.62
Obetalda/förutbetalda inkomster och utgifter	F.7
Handelskrediter och förskott	F.71
Övriga (Obetalda/förutbetalda inkomster och utgifter)	F.79

Följande kontosamband gäller:

Utgående balans föregående år
plus omklassificeringar
Ingående balans finansiella tillgångar/skulder
plus transaktioner
plus andra flöden (värdeförändringar och andra volymförändringar)
=Utgående balans aktuellt år

Transaktioner definieras som förändringar i tillgångar och skulder rensat från värdeförändringar och eventuella omklassificeringar. Det vill säga skillnaden mellan ställningsvärdet vid innevarande och föregående periods slut består av transaktioner samt andra flöden bestående av värdeförändringar och eventuella andra volymförändringar.

Det finns tre typer av transaktioner.

1. Den första är köp och försäljning av överlåtbara finansobjekt t.ex. aktier och obligationer som ska mätas till priset vid förvärv respektive avyttring.
2. Den andra typen av transaktion är den förändring som sker i fordringar och skulder till följd av uttag och insättningar (banktillgodohavanden),

- upptagande och amortering av lån etc. Transaktioner av denna typ mäts som nettoförändringar till nominella belopp.
3. Den tredje typen av transaktion uppstår vid skillnad i tid mellan betalning och prestation, leverans av vara eller annan periodiserad fordran/skuld. Ett exempel på sådan transaktion är handelskrediter.

Transaktionsvärdet är värdet i nationell valuta vid det tillfälle de finansiella tillgångarna/skulderna uppstår. Detta innebär också att beräkningarna sker på upplupen basis. Ibland saknas transaktioner i det statistiska underlaget. I sådana fall skapas transaktioner som differensen mellan utgående och ingående balans. För finansobjekt där värdeförändring kan förekomma justeras transaktionen med till exempel indexförändring.

Finansiellt sparande definieras i finansräkenskaperna som summan av transaktioner för finansiella tillgångar minus summan av transaktioner för skulder. Finansiellt sparande kan också uttryckas som nettoupplåning (negativt sparande) respektive nettoutlåning (positivt sparande). Summan av finansiellt sparande över alla sektorer (inklusive utlandet) är lika med noll.

Ställningsvärdet definieras som innehavet av utestående tillgångar och skulder per den sista dagen under året. Dessa ska värderas till löpande marknadspris vid den tidpunkt balansräkningen avser. Lån och inlåning ska dock värderas till nominellt belopp. Skillnaden mellan ställningsvärdet vid innevarande års slut och föregående års slut består av transaktioner, värdeförändringar och eventuella omklassificeringar.

Finansiell (netto) förmögenhet definieras som summan av utestående finansiella tillgångar minus summan av utestående skulder.

Förändringar i klassificering och struktur benämns också som *omklassificering*. Omklassificeringar uppstår exempelvis vid förändringar i populationen, i det statistiska underlaget eller vid andra omvärldsförändringar. Exempel på detta är förändringar i populationen (företag som byter sektor), tillgång/skuld som byter klassificering eller förändringar i det statistiska underlaget

Andra flöden. Utöver transaktioner finns också andra flöden mellan ingående och utgående balans än transaktioner, men dessa beror inte på att någon förändring har skett mellan de två avtalande parterna (institutionella enheterna). Två huvudtyper av andra flöden är värdeförändringar av finansiella tillgångar och skulder respektive andra volymförändringar som inte beror på finansiella transaktioner.

Med värdeförändring menas den förändring i form av kapitalvinster och -förluster som uppstår då priserna på de respektive marknaderna förändras. Värdeförändringar benämns omvärderingar i finansräkenskaperna.

Andra volymförändringar definieras som sådana förändringar som inte är transaktioner, värdeförändring och inte heller är förändring i klassifikation och

struktur (omklassificering). Exempel på andra volymförändring är avskrivning eller nedskrivning av osäkra fordringar och konstaterade kreditförluster.

1.1.3 Statistiska mått

Det statistiska måttet för finansräkenskaperna är belopp i miljoner kronor.

1.1.4 Redovisningsgrupper

I finansräkenskaperna redovisas Sveriges ekonomi med indelning på sektorer enligt ovan i avsnitt 1.1.1 Population och objekt. Finansiella företags undersektor ”andra monetära finansinstitut” redovisas med ytterligare nedbrytning med indelning efter deras funktion på den svenska finansiella marknaden i Sveriges statistiska databaser (SSD).

Andra monetära finansinstitut	
Banker	S.1221
Bostadsinstitut	S.1223
Företags- och kommuninstitut	S.12241
Övriga kreditmarknadsföretag	S.12242

Även försäkringsföretag och pensionsinstitut redovisas med ytterligare nedbrytning i SSD:

Försäkringsbolag	S.1251
Pensionsstiftelser och understödsföreningar	S.1253
Pensionsmyndigheter	S.1254

”Övriga finansinstitut utom försäkringsföretag och pensionsinstitut”, sektor S.123 redovisas ihop med finansiella serviceföretag, sektor S.124 och benämns då ”andra finansinstitut (S. 129A)” i såväl SM (Statistiska Meddelanden) som SSD (Statistikdatabasen). I denna redovisningsgrupp ingår investmentbolag, värdepappersfonder och värdepappersbolag, finansiella serviceföretag och finansiella företags icke-vinstdrivande organisationer. Tills vidare ingår här också monetära värdepappersbolag samt monetära värdepappersfonder.

Det finns två olika sätt att redovisa transaktioner och ställningsvärden med utlandet som motpart. I SSD redovisas utlandet som en egen sektor, d.v.s. utländska motparters transaktioner och utestående fordran respektive skuld mot Sverige. I SM redovisas transaktioner mot utlandet som Sveriges samlade transaktioner mot utlandet eller Sveriges utestående fordran respektive skuld mot utlandet. Båda sätten visar samma flöden eller ställningsvärden fast med omvänt tecken.

1.1.5 Referenstider

År

1.2. Fullständighet

Finansräkenskaperna ska spegla samtliga finansiella tillgångar och skulder samt finansiellt sparande och finansiell förmögenhet för olika samhällssektorer. Finansräkenskaperna är emellertid ett system som bygger på flera olika undersökningar, se övriga delar av kvalitetsdeklarationen.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Beräkningen av finansiellt sparande för de olika sektorerna görs från två håll, dels i nationalräkenskaperna dels i finansräkenskaperna. I nationalräkenskaperna beräknas det finansiella sparandet från den reala sidan som inkomster minus utgifter för konsumtion och reala investeringar.

En jämförelse mellan räkenskapernas beräkning ger en indikation om att tillförlitligheten totalt varierar för olika sektorer. Genom att det finansiella sparandet räknas utifrån två helt olika och av varandra oberoende sätt, för en sektor som dessutom är svår att fånga i statistik, uppstår diskrepanser mellan resultaten. Till en del kan detta förklaras av att nationalräkenskaperna har en annan periodisering av skatterna än vad som hittills gjorts i finansräkenskaperna.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 *Urval*

Finansräkenskaperna baseras till stor del på totalundersökningar med undantag för statistikställorna för företagssektorn (icke-finansiella företag) och kreditmarknadsstatistiken för kommuner samt betalningsbalansen. Se respektive Beskrivning av statistiken.

2.2.2 *Ramtäckning*

I allmänhet kan sägas att ganska god överensstämmelse föreligger mellan ram- och målpopulation, men det finns vissa brister. Täckningsproblem i finansräkenskaperna kan förekomma på två sätt:

1. *Täckningsproblem i den primärstatistik som används i beräkningarna av finansräkenskaperna.*

Det gäller särskilt för sektorn icke-finansiella företag som undersöks via urvalsundersökningar. Se Beskrivning av statistiken för:

- Företagens kortperiodiska tillgångar och skulder (BAST)
- Företagens utländska handelskrediter (HKU)
- Företagens ekonomi (FEK)

Statistik över finansiell verksamhet som Finansinspektionen inte har tillsyn över (t ex utländska finansiella företags filialer i Sverige) saknas också till viss del.

Vidare saknas statistik för pensionsstiftelser och riskkapitalbolag, medan övriga stiftelsers tillgångar och skulder enbart bygger på motpartsinformation, dvs. vad som finns i t.ex. kreditinstitutens balansräkningar.

2. *Täckningsproblem i finansräkenskapsystemet*

Finansräkenskaperna bygger på att det i primärstatistik finns totala transaktioner och ställningsvärden på sektor- eller finansobjektsnivå. Utifrån totalerna fördelas sedan tillgångar och skulder på motsektor för respektive instrument med hjälp av primärstatistiken, eller skattningar om primärstatistik saknas. Ett täckningsproblem som finansräkenskaperna har är att en total saknas för utlandets skuld mot Sverige, dvs vi har ingen total bild av de svenska tillgångarna i utlandet.

Täckningsproblemen är något större för kvartalsvisa än de årsvisa beräkningarna då viss statistik enbart produceras årsvis, se mer under B 2.2.5 Bearbetning.

2.2.3 *Mätning*

De värderings- och redovisningsregler som gäller för finansräkenskaperna är inte alltid i överensstämmelse med de uppgifter som kan erhållas för den undersökta enheten vilket kan leda till mätfel. All primärstatistik uppfyller inte kravet på marknadsvärdering på grund av att viss rapportering följer bokföringsmässiga principer. I kommunstatistiken används till exempel bokfört värde. Detta leder till en underskattning men bedöms som ganska liten. I allmänhet går utvecklingen mot ökad tillämpning av marknadsvärdering. Ett exempel på det är de förändringar i det regelverk, International Accounting Standards (IAS), som utarbetats av International Accounting Standards Board. Bland dessa förändringar i IAS märks ökade krav på marknadsvärdering av finansiella instrument.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Se Beskrivning av statistiken för de olika primärstatistikundersökningarna.

2.2.5 *Bearbetning*

Indatering av finansräkenskapsdata sker i huvudsak per sektor i ett system där in- och utgående balanser, transaktioner, omvärderingar och omklassificeringar fångas upp och ger möjlighet till rimlighetsbedömningar (granskning). Noterade aktier beräknas enligt särskild modell, som utgår från material från VPC för andra och fjärdekvartalet, och fördelas på innehavarsektor med hjälp av registeruppgifter. Avstämning sker genom hela produktionssystemet av värden som lämnats av såväl gäldenär som borgenär. I en del fall förekommer värden från båda håll och om dessa inte överensstämmer måste ett värde bedömas som mer tillförlitligt och väljas. Detta gör att redovisade uppgifter inte alltid stämmer med de olika delarna av primärstatistiken.

Finansiella tillgångar fördelas på borgenärssektorer som motsvaras av lika stora finansiella skulder fördelade på gäldenärssektorer. Fördelningen på sektorer försvåras av att statistikunderlag saknas eller inte är anpassade för

finansräkenskapernas behov. Där uppgift saknas görs schablonantaganden eller residualberäkningar.

2.2.6 *Modellantaganden*

Då fullständig statistik saknas för börsaktier, främst transaktioner, är vi tvungna att använda oss av modeller.

För de delar av sektorer eller finansobjekt där fullständig statistik saknas används schablonantaganden eller så görs residualberäkningar. Residualberäkningarna bygger på vissa antaganden. Utgångspunkten är den total som finns för hela ekonomin som sedan reduceras med uppgifter som finns för respektive delsektor. Den rest som uppstår läggs på residualektorn. Vid beräkningar av finansiellt sparande är företagssektorn en residual. För vissa finansobjekt är hushållen residualektor.

Transaktioner i börsnoterade aktier

Transaktioner i börsnoterade aktier beräknas genom bearbetning av aktieägarstatistiken. I aktieägarstatistiken mäts olika sektorerers innehav av aktier i företag noterade på svensk marknadsplats. Modellen bygger på att summan av alla aktietransaktioner på andrahandsmarknaden är noll. Den totala omvärderingen kan således beräknas genom att ta utgående balans minus ingående balans minus nettotillskottet på börsen. Nettotillskottet på börsen definieras som nyemissioner + nyregistreringar - inlösen - avregistreringar.

Eftersom aktieägarstatistiken endast görs halvårsvis behövs det i kvartalsräkenskaperna kompletteras med en annan modell för kvartal 1 och 3. Här råder en högre grad av osäkerhet. Samma utgångspunkt som ovan att summan av alla aktietransaktioner på andrahandsmarknaden är noll gäller dock. Sedan används istället residualberäkning, där hushållssektorn är residual. Uppgifter om transaktioner finns för de övriga sektorer som har betydande aktiehandel. Ställningsuppgifterna beräknas under antagandet att respektive sektor inte ändrat i sin portfölj av noterade aktier, utan justeras endast med förändringar i börskurs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Något osäkerhetsmått publiceras inte. Finansiellt sparande beräknas även i nationalräkenskaperna från den reala sidan. En jämförelse mellan de reala och finansiella räkenskapernas beräkning av finansiellt sparande ger en indikation på osäkerheten och att tillförlitligheten varierar för olika sektorer.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Beräkning och publicering per år.

3.2 Framställningstid

De årsvisa räkenskaperna publiceras i november T+1, dvs ca 11 månader efter kvartalsskifte.

3.3 Punktlighet

Publikationer och databasinläggning skall följa de tider som inläggs i SCB:s officiella publiceringsplaner.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De förändringar som har gjorts i samband med anpassning till ESA 95 har reviderats bakåt till kvartal 1 1996 vilket försvårar jämförelsen över längre tidsperioder (transaktioner finns redovisade från 1986 enligt tidigare definitioner). Nedan kommenteras de största förändringarna som påverkat jämförbarheten över tiden.

Vid publiceringen av 2000 infördes bostadsrättsandelar som finansobjekt i finansräkenskaperna och ingår som delmängd i F 5, aktier och andra ägarandelar. Vid samma tillfälle infördes också återinvesterade vinstmedel i direkt investeringsföretag som del av transaktioner i onoterade aktier.

Försäkringssparande

Före ESA-implementeringen definierades försäkringssparandet enbart som sparandet i de individuella pensions- och livförsäkringarna. Enligt definitionerna i ESA 95 ingår också det kollektiva försäkringssparandet, d.v.s. avtalspensioner. Hushållens finansiella sparande har ökat motsvarande sparandet i de kollektiva försäkringarna. Det finns tre typer av avtalspensioner: tjänstepensionsförsäkringar, skuldbokföring av pensionsåtagande samt inrättande av pensionsstiftelse. Hushållens PPM-sparande räknas i finansräkenskaperna inte som tillhörande socialförsäkring utan som kollektivt försäkringssparande.

Utvecklingen av pensionssystemet har inneburit att arbetstagare kan välja att placera delar av sina intjänade pensionspengar i fondförsäkringar, antingen genom pensionsavtal för större eller privata överenskommelser med arbetsgivaren. Detta har medfört att fondförsäkring kan klassificeras som både individuellt eller kollektivt försäkringssparande. Fondförsäkringar ingår därför under respektive typ av försäkringssparande.

Upplupna räntor

Enligt ESA 95 ska räntorna bokföras när de är upplupna, d.v.s. räntan tillförs gäldenär/borgenär kontinuerligt under räkenskapsperioden oavsett om den utbetalats eller inte. Den upplupna räntan bokförs på respektive finansobjekt såsom lån, inlåning, obligationer och certifikat. Detta innebär att t.ex. nivån på hushållens inlåning på bank ökar successivt under årets tre första kvartal. Vanligtvis erhåller hushållen årets ränta per den sista december.

Marknadsvärdering av skuldsidan

Tidigare användes bokfört värde för skulder i t ex certifikat och obligationer. Enligt ESA-95 skall alla skulder och tillgångar tas upp till marknadsvärde.

Räntebärande papper

Enligt ESA 95 skall räntebärande papper delas upp på kortfristiga värdepapper andra än aktier (F.331) respektive långfristiga värdepapper (F.332) efter ursprunglig löptid. Definitionen av kortfristiga värdepapper är att den ursprungliga löptiden normalt är ett år eller mindre och i undantagsfall maximalt två år. Långfristiga värdepapper definieras som värdepapper med en ursprunglig löptid normalt mer än ett år och i undantagsfall mer än minst två år. I finansräkenskaperna benämns kortfristiga värdepapper för certifikat samt långfristiga värdepapper för obligationer. Vid översyn av underlaget för de monetära finansinstituten övergick SCB under fjärde kvartalet 2003 till att klassificera värdepappren efter ursprunglig löptid snarare än benämningen på pappret. Detta fick som konsekvens att vissa papper som tidigare klassificerats som obligationer nu klassificerades som korta räntebärande papper. För att mildra effekterna av denna ändring har justeringar gjorts för att det inte ska påverka de egentliga transaktionerna, men det har inte kunnat korrigeras fullt ut vilket huvudsakligen drabbat den icke-finansiella företagssektorn. För icke-finansiella företag bör därför räntebärande papper oavsett löptid slås ihop vid analys av räntebärande värdepapper.

Hushållens köp och försäljning av utländska aktier

Det råder en relativt stor osäkerhet i beräkningarna för hushållens köp och försäljning av utländska aktier. Med hjälp av aktieägarstatistiken kan vi från och med 2003 göra beräkningar på motsvarande sätt som vi gör för svenska noterade aktier. I modellen antas att svenska hushåll i huvudsak köper utländska aktier som är noterade på svensk börs. Det innehav av utländska aktier som hushållen har utgår också från aktieägarstatistiken men med vissa justeringar.

Ökad jämförbarhet mellan kvartalsräkenskapernas och årsräkenskaperna

I samband med publiceringen av de kvartalsvisa finansräkenskaperna kvartal 3 2001 gjordes revideringar av hela tidsserien 1996k1-2001k2 för att göra de kvartalsvisa räkenskaperna mer jämförbara med de årsvisa. Detta gäller främst ställningsvärden men även transaktionerna reviderades. Från och med 2001 råder överensstämmelse mellan helår och summa 4 kvartal i finansräkenskaperna.

Andra förändringar

Återinvesterade vinstmedel

Återinvesterade vinstmedel i direktinvesteringsföretag har i samband med publiceringen av kvartal 4 2000 och år 2000 införts som en transaktion i *icke noterade aktier*. Denna förändring berör sektorerna icke-finansiella företag och utlandet. Revideringar har gjorts från 1996 kvartal 1 i kvartalsräkenskaperna.

Svenska kyrkan ingick tidigare i kommunsektorn, men tillhör från och med år

2000 sektorn hushållens icke-vinstdrivande organisationer. Förändringen innebar en omklassificering av kyrkans tillgångar och skulder från kommunsektorn till hushållens icke vinstdrivande organisationer som gjorde att hushållssektorns ställningsvärde ökade med 2 mdkr på grund av omklassificeringen.

Förändrad redovisning av statens innehav av derivat (från senaste Års-SM)

I samband med publiceringen av årssiffrorna för 2003 har en förändring gjorts i redovisningen av statens finansiella derivat. Numera nettoredovisas derivaten bland annat som en följd av en omtolkning av reglerna i ENS 95 som inte är helt entydiga på detta område. Nettoredovisningen ger en mer rättvisande och verklighetsöverensstämmande bild av nivån på statens finansiella tillgångar och skulder. Bruttoredovisningen medför att statens balans blåses upp och värdet av de finansiella tillgångarna och skulderna verkar större än vad de egentligen är. Sammantaget har denna redovisningsförändring endast en mycket liten påverkan på nettoförmögenheten och ingen på sparandet eftersom transaktioner i derivat i dagsläget inte tas med i de svenska i finansräkenskaperna. Revideringen gäller för hela tidsserien från och med 1997, då finansiella derivat infördes i staten i finansräkenskaperna.

Inför publiceringen av 2002 ändrades redovisningen av derivat för samtliga sektorer. Bara ställningsvärden redovisas sedan dess. De transaktioner som tidigare redovisats togs bort på grund av att osäkerheten har visats vara alltför stor i underlaget. De sektorer som berörs mest är utlandet, monetära finansinstitut och icke-finansiella företag.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Finansräkenskaperna har god följsamhet mot de internationella rekommendationerna. När alla EU-länder har implementerat ESA95 fullt ut kommer jämförelser EU-länderna emellan att underlättas. ESA 95 baseras på SNA 93 som är en rekommendation för nationalräkenskapssystemet som de stora internationella organisationerna, FN, IMF, EU, OECD och Världsbanken, står bakom. Detta möjliggör jämförelser med alla länder som anpassar sig till SNA 93.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

De reala nationalräkenskaperna beräknar också finansiellt sparande kvartals- och årsvis. Nationalräkenskapernas beräkning av det finansiella sparandet skiljer sig dock ifrån finansräkenskapernas genom att de beräknar det finansiella sparandet som skillnaden mellan intäkter och kostnader. Resultaten skiljer sig tidvis avsevärt från varandras, bl.a. beroende på olika källor och att finansräkenskaperna inte innehåller skatteperiodiseringar i alla sektorer.

I takt med att EU-medlemsländerna implementerar ENS 95 ökar jämförbarheten EU-länderna emellan, liksom mot andra länder som implementerar liknande räkenskapssystem.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Årsvisa finansräkenskaper finns publicerade i SM-serie FM 11 t.o.m. år 2003. Senare uppgifter finns publicerade i SCB:s statistikdatabas som nås via SCB:s hemsida http://www.scb.se/templates/Amnesomrade_6443.asp

Resultatet publiceras i pressmeddelande samt i statistikdatabasen. Tidsserie för finansräkenskaper efter sektor, kontopost och motsektor fr.o.m. 1995 finns i SCB:s statistikdatabas.

5.2 Presentation

Uppgifter finns efter sektor, kontopost och motsektor, dvs. finansiella tillgångar och skulder uppdelade på finansobjekt.

5.3 Dokumentation

ESA 95 (ENS 95, svensk översättning), Eurostat, Luxembourg. Genom ett samarbete mellan Europeiska kommissionen, Europeiska Monetära Institutet (numera ECB) och medlemsstaternas officiella statistikkontor har räkenskapsregler ställts upp för det europeiska systemet för nationella och regionala räkenskaper.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Se respektive statistikkälla.

5.5 Upplysningstjänster

Möjligheter finns att beställa särskilda bearbetningar och sammanställningar. Förfrågningar kan ställas till nrinfo@scb.se.